

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 6. septembra 1871.

Obseg: Liebigove misli o bolezni sviloprejk. — Petroleum, zdravilo goveji živini, kedar jo napenja. — Štipendije za vrtnarsko šolo v Mödlingu. — Bivša pariška komuna in socializem. (Dal.) — Poročilo o XXII. skupščini Matičinega odbora. — Dundar in drongar. (Kon.) — Ka ali da, pa še kaj družega. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Liebigove misli o bolezni sviloprejk.

Slavni nemški kemikar Liebig — piše „Gosp. List“ — je že leta 1867. pisal, da se ima vzrok grozne bolezni sviloprejk iskati v murbovem perji.

V novejšem času je zopet priobčil članek, s katerim hoče resnico tega dokazati. Nikakor ne bomo kratili velicij zaslug tega kemikarja, toda zdi se nam primerno, da pojasnimo to stvar.

Stvar je važna, tedaj bomo vse vestno našteali, kar je Liebig pisal in potem bomo poskusili, njegovo idejo z dokazi spodbiti. On pravi, da je preiskaval murbovo perje iz Turkeštana; pravi, da ima več gnjilca v sebi nego perje naših murb, ter sklepa, da v Turkeštanu do sedaj še ni bilo te strašne bolezni sviloprejk. Ko je to objavil, bilo je člankov od vseh strani, in zopet je Liebig tako-le odgovoril: „O važnosti gnjilca v murbovem perji sem že pisal, in zaradi tega so me mnogi napadli, toda jaz nisem nikdar mislil, imenovati murbe bolne, kakor tudi ne menim, da je jabelko bolno, ako ne donaša dostojno množino sadja. Moje mnenje je le, da murba mora biti tako oskrbljevana, kakor jablana, od ktere zahtevamo obilo sadja, ako hočemo, da more tako perje roditi, kakoršno je sposobno, da iz njega morejo sviloprejke izdelavati svilo.“

Skušnje v kmetijstvu učijo, da jako rodovitna zemlja od leta do leta bolj peša, ako se jej vedno le jemlje, nikakor pa ne povrne odvzeta moč, in sicer z gnojem. Jasno je, če murbi vsako leto vzamemo listja, da more drevo opešati. Dokler je drevo še v rasti, tako, da še dalje razprostira svoje korenike v nove plasti, v katerih še novih redivnih snov najde, se sicer pešanje ne pozna. Toda obseg zemlje, iz ktere srkajo korenine svoj živež, je omejen, in zdaj jim nastopi pomanjkanje živeža. To pa traja dolgo časa, predno se spozna na drevesu, posebno ker se murba vedno obrezuje, s tem pa se stvar zakriva. Vendar je dovaževanje potrebnih redivnih snov drevesu jako pičlo, in tisti obstojni deli, ki so sviloprejki potrebni, niso popolni in ne zadostujejo pravi izreji sviloprejk; to pa ne more biti brez vpliva na zdravje sviloprejk.

V krajih, kjer divjá bolezen sviloprejk, sem zmirom slabo lastnost krme zapazil. V Japanu, na Kitajskem in v Turkeštanu ta bolezen še ni znana, in v teh pokrajinah ravnajo z murbami ravno tako, kakor v naših krajih z vinsko trto, ktero vsako leto pridno obrezavajo, okopavajo in jej gnojijo. Po Laškem, Francoskem in drugod pa ne obrezavajo murb tako pogo-

stoma; tù se komaj nekoliko več skrbí za murbo kot za gozdno drevje. Tedaj je razloček med Japaneškim odgojevanjem murb in med našim; Japanezi odgojujejo jako skrbno murbo, ker v njej se ima osnovati snova, iz ktere se razvije telo živali, kakor tudi svila. Naši deželani (Evropejci) pa menijo, da je dovelj, da imajo dobro seme, in da murba daje dovelj perja. Želeti bi bilo tedaj, da bi skrbeli tudi v naših pokrajinah, da bi odgojevali drevesa, ktera bi izvrstno krmo dajala za sviloprejke. Z gnojenjem starih dreves se bode sicer le malo popravilo, z mladimi drevesi se more začeti.

(Dalje prihodnjič.)

Živinozdravilske skušnje.

* Petroleum (kamenno olje) zdravilo goveji živini, kedar jo napenja. — Nemški časniki iz Maldeuten-a na Pruskem naznanjajo, da že dve leti ni poginilo nobeno govedo, ki se je paslo na detelnem strnišču in jo je potem napenjati začelo, če so mu eno žlico petroleum-a noter dali, akoravno jih je zbolelo sto in sto. Vsakemu živinčetu je hipoma odleglo, če so mu žlico tega olja brž noter vlili, ko ga je napenjati začelo, in niso čakali, da je bila živina že kakor sod napeta. Zato ima ondi vsak pastir, ki živino pase, flaško tega olja in pa vrv pri sebi. — Ne moremo tajiti, da ne bi ob pravem času pomagalo to olje, ktero nekteri naši vozniki tudi svojim konjem dajejo pod imenom „štanjevec“ (Steinöhl), kedar jih kolje, s katerim pa so že marsikterega konja umorili, če ga je po prehlajenji ali zaradi kakega družega vzroka klalo zato, ker so se mu čeva vnela. Če pa se takrat kamenno olje daje živini, je to ravno taka, ko bi v ogenj vlival olja; še huje bode gorelo in že vneta čeva bodo se še huje vnela. Če pa se je živina na detelji ali drugi paši prepasla in potem v vampu začno vreti vetrovi (gazi), a še ni vnetja v njem, takrat utegne žlica petroleuma dobro storiti. Vselej tedaj le s prevdarkom in pametjo!

Dve cesarski štipendiji

za vrtnarsko šolo v Mödlingu poleg Dunaja

je razpisalo c. kr. ministerstvo kmetijstva. Vsaka štipendija znaša 250 gold., ena je po imenu cesarjevem, druga po imenu cesaričnem. Začne se ta šola 1. oktobra tega leta; kdor želi eno ali drugo štipendijo dobiti, naj se zadnji čas do 20. dne t. m. pismeno oglasi pri „Curatorium der landwirthschaftlichen Lehranstalt Francisco Josephinum in Mödling“, in dokaže, da je